

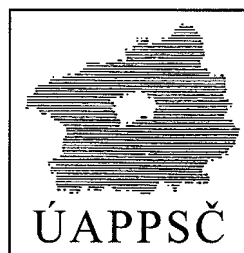
ARCHEOLOGIE BARBARŮ
2005

Eduard Droberjar – Michal Lutovský (eds.)

ARCHÄOLOGIE DER BARBAREN 2005

Materialien der I. frühgeschichtlichen Konferenz
„Die spätkeltische, germanische und frühslawische Besiedlung“

Kounice, 20.–22. September 2005

Institut für Bodendenkmalpflege des Mittelböhmens

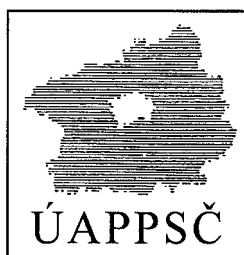
Prag 2006

Eduard Droberjar – Michal Lutovský (eds.)

ARCHEOLOGIE BARBARŮ 2005

Sborník příspěvků z I. protohistorické konference
„Pozdně keltské, germánské a časně slovanské osídlení“

Kounice, 20.–22. září 2005

Ústav archeologické památkové péče středních Čech
Praha 2006

EDITOŘI: EDUARD DROBERJAR, MICHAL LUTOVSKÝ

REDAKCE, GRAFICKÁ ÚPRAVA, SAZBA, OBÁLKA: MICHAL LUTOVSKÝ (m.lutovsky@seznam.cz)

ADRESA REDAKCE: ÚAPPSČ, NAD OLŠINAMI 3/448, 100 00 PRAHA 10 (www.uappsc.cz)

TISK: RK TISK, HRADECKÁ 1130, 506 01 JIČÍN (www.rktisk.cz)

SBORNÍK VYŠEL
V RÁMCI PUBLIKAČNÍ ČINNOSTI
STŘEDOČESKÉHO KRAJE

Pokud není uvedeno jinak, překlad souhrnů do německého jazyka Daniela Marešová
(daniela@skriptorium.cz)

© ÚSTAV ARCHEOLOGICKÉ PAMÁTKOVÉ PÉČE STŘEDNÍCH ČECH 2006

ISBN 80-86756-11-4

PŘEDMLUVA

Na území bývalého Československa se stalo už jistou tradicí pořádání pravidelných neformálních setkávání archeologů-specialistů pro různá období pravěku a středověku. Tak se postupně na různých místech v Čechách, na Moravě a na Slovensku konají vždy jednou ročně archeologické konference či kolokvia v rámci tzv. pracovních skupin. Badatelé, zabývající se časnou dobou dějinnou (protohistorií) či archeologií barbarů, dosud obdobná jednání na srovnatelné úrovni neměli. Proto jsme se rozhodli založit tradici pravidelných konferencí pro archeology a odborníky z příbuzných oborů (zejména klasické archeologie, historie, numismatiky, antropologie ad.), jejichž společným zájmem jsou pozdní doba laténská, doba římská, stěhování národů a časně slovanské období ve středoevropském kontextu. Už dlouhou dobu jsou sice pořádána prestižní mezinárodní sympózia „*Grundprobleme der frühgeschichtlichen Entwicklung im mittleren Donauraum*“, ta však mají více či méně určený okruh účastníků a pevná konferenční témata. Výsledkem jsou kvalitní tematicky zaměřené sborníky. Naším cílem je setkávání nejširšího okruhu badatelů, ale rovněž studentů, kde vedle přednášek z předem určeného hlavního tématu středoevropské protohistorie bude místo i pro referáty a krátká sdělení o nových výzkumech a nálezech, informace o projektech a prostor pro diskusi. Pokud to bude možné, měl by z každé konference vycházet sborník příspěvků.

Pořádání první mezinárodní protohistorické konference se ujal Ústav archeologické památkové péče středních Čech. Ve dnech 20.–22. září 2005 se na pracovišti ÚAPPSC v Kounicích u Českého Brodu sešlo na padesát českých, polských a slovenských archeologů a studentů a odeznělo 27 přednášek. Většina referátů byla věnována hlavnímu tématu konference, jímž byl „*Konec keltského osídlení a problémy s počátky doby římské*“. K této problematice se vedly velmi živé diskuse, což je důkazem nejen o neobyčejně komplikovaném úseku středoevropských dějin mezi Kelty, Germány a Římany, ale rovněž svědectvím různých představ a teorií současného bádání o konci oppid, akulturaci, etnicitě, relativní a absolutní chronologii nejstarších germánských památek atd. Další referáty se týkaly především nových římských, germánských a časně slovanských nálezů, z nichž je nutné vyzdvihnout důležité výsledky široce koncipovaného výzkumu „římského Mušova“. Součástí konference byl společenský večer v objektu ÚAPPSC v Kounicích a také exkurze po vybraných památkách a archeologických lokalitách Českobrodsko a Kolínska (Dobřichov-Pičhora: významné žárové pohřebiště z časně doby římské, Plaňany-bývalý cukrovar: eponymní lokalita plaňanské skupiny, Radim-zámek: působiště J. Vaňka, jednoho ze zakládajících členů tzv. Píčovy archeologické družiny, Přistoupim: raně středověké hradiště, Tismice: románská bazilika). Poděkování za vydatnou pomoc při organizování celé akce náleží především řediteli ÚAPPSC PhDr. Vladimíru Čtverákovi a kolegyni mgr. Ireně Benkové. Výsledkem první protohistorické konference je tento sborník, do něhož přispěla většina referujících a tři kolegové, jejichž příspěvky nemohly být předneseny. Příští (druhá) protohistorická konference se bude konat v roce 2006 v Českých Budějovicích a lze si jen přát, aby se v započatém díle úspěšně pokračovalo dál.

Praha – Kounice – Závist
leden – únor 2006

Eduard Droberjar

Michal Lutovský

VORWORT

Auf dem Gebiet der ehemaligen Tschechoslowakei wurde die Durchführung von regelmäßigen, inoffiziellen Treffen von Fachleuten für unterschiedliche Zeiträume der Urgeschichte sowie des Mittelalters zu einer festen Tradition. Daher finden archäologische Konferenzen oder Kolloquien im Rahmen der sog. Arbeitsgruppen in verschiedenen Orten Böhmens, Mährens und der Slowakei einmal pro Jahr statt. Für Wissenschaftler, welche sich mit der Frühgeschichte („Protohistorie“) oder mit der Archäologie von „Barbaren“ beschäftigen, fehlten bisher ähnliche Treffen mit vergleichbarem Niveau. Daher entschieden wir uns, eine Tradition regelmäßiger Konferenzen für Archäologen und Spezialisten verwandter Fächer, wie vor allem klassische Archäologie, Geschichte, Numismatik, Anthropologie u. a. mit gemeinsamen Interesse für die Spätlatène-, Römer-, Völkerwanderung- und frühe Slawenzeit im mitteleuropäischen Kontext zu begründen. Internationale Prestigesymposien wie „*Grundprobleme der frühgeschichtlichen Entwicklung im mittleren Donauraum*“ werden zwar schon längere Zeit veranstaltet, aber sie haben einen mehr oder weniger begrenzten Teilnehmerkreis und feste Konferenzthemen. Unser Ziel besteht in Treffen breiteres Kreises von Wissenschaftlern und Studenten, wobei neben Vorträgen zu einem vorher bestimmten Hauptthema aus der mitteleuropäischen Frühgeschichte breiter Raum für Referate und kurze Nachrichten von neuen Untersuchungen, Funden und Projekten sowie für Diskussion bleibt. Wenn möglich, sollen die Beiträge einer jeden Konferenz in Sammelbänden veröffentlicht werden.

Die Veranstaltung der ersten internationalen frühgeschichtlichen Konferenz ermöglichte das Institut für Bodendenkmalpflege des Mittelböhmens. Vom 20.–22. September 2005 trafen sich fünfzig tschechische, polnische und slowakische Archäologen und Studenten in den Räumen des Instituts in Kounice bei Český Brod, und 27 Vorträge wurden gehalten. Die Mehrheit von Referaten wurde dem Hauptthema der Konferenz „*Das Ende der keltischen Besiedlung und Probleme des Beginns der römischen Kaiserzeit*“ gewidmet. Diese Problematik führte zu intensiven und lebhaften Diskussionen, was nicht nur von einem ungewöhnlich komplizierten Abschnitt der mitteleuropäischen Geschichte zwischen Kelten, Germanen und Römern, sondern auch von den verschiedenen Darstellungen und Theorien der gegenwärtigen Forschung zum Ende der Oppida, zur Akulturation, Ethnizität, zur relativen und absoluten Chronologie der ältesten germanischen Denkmäler usw. zeugt. Weitere Referate betrafen vorwiegend neue römische, germanische und frühslawische Funde. Das Ergebnis der ersten frühgeschichtlichen Konferenz wurde dieses Sammelbuch mit den Beiträgen der Mehrheit der Referenten sowie von drei Kollegen, deren Beiträge nicht gehalten werden konnten. Im Jahre 2006 wird die nächste (zweite) frühgeschichtliche Konferenz in České Budějovice stattfinden. Es ist nur zu wünschen, dass das angegangene Werk erfolgreich fortgesetzt werden kann.

Praha – Kounice – Závist
Januar – Februar 2006

Eduard Droberjar

Michal Lutovský

OBSAH

Eduard DROBERJAR

Plaňanská skupina grossromstedtské kultury. K chronologii germánských nálezů a lokalit v Čechách na sklonku doby laténské a v počátcích doby římské 11

Die Plaňany-Gruppe der Großromstedter Kultur. Zur Chronologie der germanischen Funde und Fundstellen in Böhmen am Ende der Latènezeit und zu Beginn der römischen Kaiserzeit 89

Jiří WALDHAUSER – Filip KRÁSNÝ

Problémy konce doby laténské v Pojizeří 91

Probleme vom Ende der Latènezeit im Isergebiet 146

Jan NOVÁK

Slivínko – zpráva o antrakologické analýze (Slivínko – Anthracological analysis) 148

Kristin KOŽELSKY

Analysis of Faunal Material from Two Features at the La Tène Site of Slivínko in Bohemia 149

Analýza archeozoologického materiálu ze dvou jam laténské sídliště ve Slivínku v Čechách 153

Balázs KOMORÓCZY

K otázce existence římského vojenského tábora na počátku 1. století po Kr. u Mušova (kat. úz. Pasohlávky, Jihomoravský kraj). Kritické poznámky z pohledu římsko-provinciální archeologie 155

Zur Frage der Existenz eines römischen Militärlagers am Anfang des 1 Jh. n. Chr. in Mušov (Kataster Pasohlávky, Südmähren). Kritische Bemerkungen aus der Ansicht der provinzial-römischen Archäologie 203

Jiří MUSIL

Keltové a Germáni v Caesarově a Augustově pojetí.

Vojenské obsazování zaalpských oblastí 207

Kelten und Germanen nach der Auffassung von Caesar und Augustus. Militärische Besetzung der Länder hinter den Alpen 214

Karla MOTYKOVÁ

Příspěvek k diskusi o zániku českých oppid a o počátcích germánského osídlení Čech ... 217

Ein Beitrag zur Diskussion über den Untergang der böhmischen Oppida und die Anfänge der germanischen Besiedlung Böhmens 226

Vladimír SALAČ

Kdy začíná doba římská? 229

Wann beginnt die Römische (Kaiser)Zeit? 235

Petr ZAVŘEL

Současný stav poznání plaňanského horizontu v jižních Čechách 237

Der gegenwärtige Forschungsstand des Plaňany-Horizont in Südböhmen 251

Ján BELJAK

Púchovská kultura a Germáni na Pohroní v staršej dobe rímskej 257

Die Púchov-Kultur und die Germanen im Gran-Gebiet (Hron) in der älteren römischen Kaiserzeit .. 272

Tomáš POLIŠENSKÝ

Nové sídliště z časně doby římské v Praze-Křeslicích. Předběžná zpráva o výzkumu 273

*Eine neue Siedlung der frühen römischen Kaiserzeit in Prag-Křeslice
Vorläufiger Untersuchungsbericht* 282

Jaromír BENEŠ – Jaroslav JIŘÍK – Jan KYPTA

Sídlištní a hrobové nálezy ze starší doby římské z Prahy-Křeslic (poloha Ke Štítu) 287

Siedlungs- und Grabfunde der älteren römischen Kaiserzeit aus Prag-Křeslice (Flur „Ke Štítu“) . . . 305

Pavel KUBÁLEK

Antropologické zhodnocení lidských kosterních pozůstatků ze žárových pohřbů nalezených

v Praze-Křeslicích (*Anthropologische Auswertung der menschlichen Skelettreste aus den im Verlaufe*

der archäologischen Rettungsgrabung entdeckten Brandgräbern in Prag-Křeslice) 306

Jiří HOŠEK

Metalografická analýza nožů 307

Metallographic examination of knives 309

Ivana VOJTĚCHOVSKÁ

Hrob ze sklonku doby laténské ve Velkých Přílepech, okr. Praha-západ 313

Ein Grab vom Ende der Latènezeit in Velké Přílepy, Bez. Prag-West 318

Lucia ŠULOVÁ

Osídlení z časně doby římské na katastru Horoměřic, okr. Praha-západ 319

Die Besiedlung der frühen römischen Kaiserzeit auf dem Kataster Horoměřice, Bez. Prag-West . . . 327

Marie PTÁČKOVÁ a kol.

Analýza vzorků strusek z Horoměřic (*Die Analyse der Schlackeproben aus Horoměřice*) 328

Jakub HALAMA

Polozapomenuté nálezy doby římské z Letu u Dobřichovic, okr. Praha-západ 337

Fast vergessene Funde der römischen Kaiserzeit aus Lety bei Dobřichovice, Bez. Prag-West 358

Martina BEKOVÁ

Sídlíště z počátku doby římské ve Slepoticích, okr. Pardubice 361

Eine Siedlung vom Anfang der römischen Kaiserzeit in Slepotice, Bez. Pardubice 364

Agnieszka RESZCZYŃSKA

Současný stav zpracování sídlíště z doby římské v Trmicích, okr. Ústí nad Labem 365

Der gegenwärtige Bearbeitungsstand der römerzeitlichen Siedlung von Trmice, Bez. Ústí nad Labem 368

Milan JANČO

Několik poznámek k římským výrobkům 1. poloviny 1. století v Čechách 373

Kurz zu dem römischen Erzeugnisse der 1. Hälfte des 1. Jahrhunderts in Böhmen 378

Ivana KVETÁNOVÁ

Noricko-panónské sůčasti odevu v germánských hrobech zo severnej časti stredného

Podunajska 379

Norisch-pannonische Trachtbestandteile in germanischen Grabfunden

aus dem Nordteil des Mitteldonauebietes 403

Jan JÍLEK

Skyfy typu Meroe z Krakovan-Stráží a Ostrovan. K poznání dekoru skyfů typu Meroe a přísunu drahocenných nádob na území SR 405

Meroe type skyfos from Krakovany-Stráže and Ostrovany. Contribution to the cognition

of the Meroe type skyfos decor and the supply of precious vessels to the territory of the SR 425

Marek KALÁBEK

Germánské osídlení Olomouce 431

Die germanische Besiedlung der Stadt Olmütz 448

Tomáš ZEMAN

Sídliště z pozdní doby římské ve Zlechově. Stav zpracování, východiska a cíle projektu . . . 451

Eine Siedlung aus der späten römischen Kaiserzeit in Zlechov.

Zum Stand der Bearbeitung, Ausgangspunkte und Ziele eines Projektes 468

Miloš VÁVRA – Dražen ŠTASTNÝ

Záchranný výzkum na dálnici D 11 v Kaníně, okr. Nymburk 471

Die Rettungsgrabung an der Autobahn D11 in Kanín, Bez. Nymburk 480

Ivana PLEINEROVÁ

Litovice (okr. Praha-západ): hroby vinařického stupně doby stěhování národů 483

Litovice (Bez. Prag-West): Die Gräber der völkerwanderungszeitlichen Vinařice-Stufe 492

Michal PŘICHYSTAL – Dagmar VACHŮTOVÁ

Nález hrnčírské pece z doby stěhování národů v Rajhradcích (okr. Brno-venkov) 499

Der Fund eines Töpferofens aus der Völkerwanderungszeit bei Rajhradice (Bez. Brunn-Land) 510

Program konference 515

Seznam účastníků konference 516